

ΟΙ ΦΟΡΟΙ ΔΕΝ ΜΕΝΟΥΝ ΕΔΩ

Οι μόνοι κάτοικοι της **Ανδόρας** είναι αυτοί που ζουν – και μάλιστα πολύ – και εργάζονται στη χώρα, απαλλαγμένοι από τις απαιτήσεις της εφορίας. Επισκεφθήκαμε τον τελευταίο φορολογικό παράδεισο της Ευρώπης και γνωρίσαμε τους παγκόσμιους πρωταθλητές της μακροζωίας. Από τον Γιώργο Ξεπαπαδάκο, φωτογραφίες: Μάρω Κουρή.

dion henis dit adio odit nisit lutet lore
vendreet pratie dio ex ea consecte tat. El
ulluptat. Ut nonsequ isisi. Digna augiam,
sim irit praessed dolor il iusting essi. Unt
ipsusciduis at vel ip euisidunt nulluptat.
Ut nim zzrit duisit autat esed dolorem
quate dit, q

dion sectem eum eugiam dolorper augue mod dionseq uametue volorer iustrud magnim erat. Ugait la feum dit alis del eugait vent ad magnit ilis aliquis ea conulla ad dolortie min eu faccumsan ea alissi bla augait augiam venim zzrit accum iure velit dolorem at, commodignis nis ea feu feu facipsu scidunt wiscidunt utat lum et et laore vel ut iureet, commodo loreros

Υπάρχει κάτι που είναι μετρήσιμο, το μέγεθος του χρέους, και κάτι που δεν είναι, το άγχος του οφειλέτη. Μιλάμε για το εξοντωτικό στρες που νιώθει κάθε άνθρωπος όταν

χρωστάει τα μαλλιοκέφαλά του, όταν φορολογείται βαριά και όταν δυσκολεύεται να τα φέρει βόλτα. Στατιστικές για το πόσο βλάπτει την υγεία των φορολογουμένων η οικονομική τους αφαιμάξη από κράτος και δανειστές σπανίζουν για ευνόητους λόγους. Ποιο κάπνισμα και ποια κακή διατροφή; Παρατηρώντας τα στοιχεία της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (έκθεση της ΠΟΥ για το 2008), τρίβουμε τα μάτια μας. Τα πέντε από τα επτά κράτη με το υψηλότερο προσδόκιμο ζωής στον κόσμο είναι φορολογικοί παράδεισοι. Που σημαίνει ότι οι πολίτες τους φορολογούνται ελάχιστα ή καθόλου. Πρώτη έρχεται η Ανδόρα με μέσον όρο ζωής τα 83,5 έτη, δεύτερο το Μακάο με 82,3, τρίτη η Ιαπωνία (που όμως δεν είναι και φορολογικός παράδεισος), ακολουθεί ο Άγιος Μαρίνος στην τέταρτη θέση και στην πέμπτη «συγκατοικούν» η Σιγκαπούρη με το Χονγκ Κονγκ.

Ταξιδέψαμε ως την Ανδόρα, το κρατίδιο που βρίσκεται στα Ανατολικά Πυρηναία, μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας, για να δούμε από κοντά πώς ζουν οι παγκόσμιοι πρωταθλητές της μακροζωίας. Πρώτη εντύπωση: λατρεύουν τα βαριά πούρα και το καπνιστό χοιρομέρι. Το αλκοόλ είναι τόσο φθινό στα μπαρ, που ευχαριστιέσαι να κερνάς την παρέα. Επιπλέον τα ποσοστά εγκληματικότητας είναι μηδαμινά, καθώς στις φυλακές τους φιλοξενούνται μόλις 75 κατάδικοι, εκ των οποίων κανένας δεν είναι ισοβίτης. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι βρεθήκαμε ξαφνικά σε μια κοινωνία αγγέλων. Η Ανδόρα κατατάσσεται πρώτη στη μαύρη λίστα με τους 30 μη συνεργάσιμους φορολογικούς παραδείσους

του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), εξαιτίας της απροθυμίας των πιστωτικών ιδρυμάτων της να άρουν το απόρρητο των καταθέσεων. Πέντε τοπικές τράπεζες (ANDBank, BIA-BM, Banca Privata, BancSabadell, Credit Andorra) έχουν σχηματίσει ένα πανίσχυρο καρτέλ που αποτρέπει διαρκώς την είσοδο άλλων, καθώς και την ένταξη του κρατιδίου στην ΕΕ, ακριβώς για να μη χάσουν το αγνώστων λοιπών στοιχείων ρευστό τους.

Με 11 εκατομμύρια επισκέπτες τον χρόνο, το 60% του ΑΕΠ της μικρότερης χώρας στην Ευρώπη οφείλεται στον τουρισμό. Ακολουθούν το εμπόριο αφορολόγητων ειδών και η υπερτιμημένη αγορά ακινήτων, στην οποία γίνεται άγριο ξέπλυμα χρήματος. Ο Λούις Καλλής είναι από την Κύπρο και μένει μόνιμα στο προάστιο Εσκάλντες, έχοντας μια επιχείρηση εμπορίας επαγγελματικού ρουχισμού, τη Famagusta. Γνωρίζοντας καλά την αγορά της δεύτερης πατρίδας του μας πληροφορεί ότι «ένα δυάρι κοστίζει 400.000 ευρώ και ένα τριάρι ξεπερνά το μισό εκατομμύριο. Οποιος έρχεται στην Ανδόρα με τόσα λεφτά, εύκολα αποκτά ένα ακίνητο χωρίς να του ζητηθεί πόθεν έσχες και, πουλώντας το, μπορεί να ξαναβγάλει έξω το κεφάλαιό του ντοκουμενταρισμένο και καθαρό». Σήμερα στην Ανδόρα ζουν 83.000 μόνιμοι κάτοικοι, από τους οποίους μόνο το 33% είναι γηγενείς. Το 43% προέρχεται από την Ισπανία, το 11% από την Πορτογαλία, το 7% είναι Γάλλοι και το υπόλοιπο όψιμοι μετανάστες από άλλα μέρη του κόσμου. Το επίσημο κατά κεφαλήν εισόδημα φτάνει τα 42.500 δολάρια, ενώ το σύστημα δημόσιας υγείας του κρατιδίου, σύμφωνα με την ΠΟΥ, είναι το τρίτο καλύτερο στον κόσμο (όταν το αντίστοιχο της Βρετανίας βρίσκεται στην 24η θέση, του Καναδά στην 35η και των ΗΠΑ στην 72η θέση).

Εβδομήντα χρόνια πριν, στον ίδιο >>

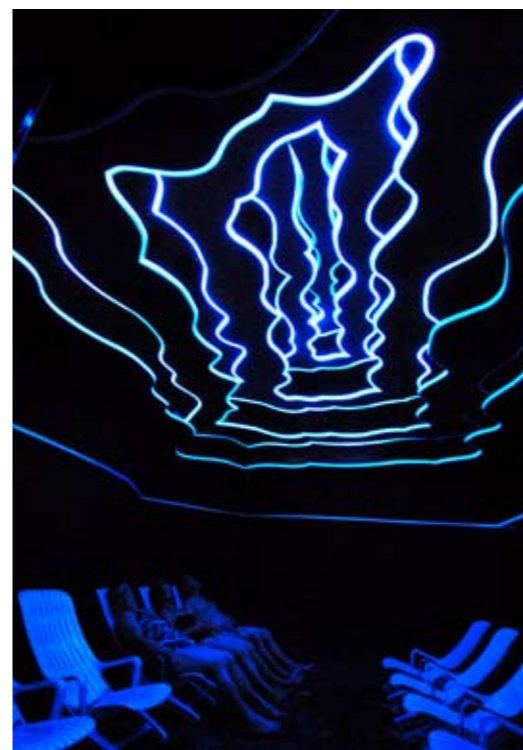
τόπο δεν υπήρχαν ούτε γιατροί ούτε έμποροι. Ο πληθυσμός μόλις που ξεπερνούσε τις 6.000 ψυχές και ασχολούνταν αποκλειστικά με την κτηνοτροφία, την υλοτομία και την καπνοκαλλιέργεια. Μετά ήρθε η δικτατορία του Φράνκο, η οποία σταμάτησε τα πολλά πάρε-δώσε της Ισπανίας με τον έξω κόσμο, και τότε οι «Ανδράνο» αποφάσισαν να ασχοληθούν μαζικά με το λαθρεμπόριο. Ο 93χρονος Χοακίμ Μπάλντριχ θυμάται καλά εκείνες τις εποχές. Αραγονέζος στην καταγωγή και ανάρτης στα νιάτα του, οι φασίστες τον είχαν καταδικάσει δύο φορές σε θάνατο. «Ο Β' Παγκόσμιος με βρήκε εδώ» λέει. «Σε αυτά τα βουνά όπου φυγάδευα γάλλους αντιστασιακούς και βρετανούς κομάντος. Εμαθα τόσο καλά τα κατατόπια, που μετά τον πόλεμο ασχολήθηκα και εγώ με το λαθρεμπόριο. Και τι δεν έχω περάσει από τη Γαλλία στην Ισπανία. Από καπνό ως γραμμόφωνα και

από γυναικείες κάλτσες μέχρι, μια φορά, ένα ολόκληρο πιάνο. Το '50 και το '60 είχα στη δουλειά μου 12 καμιόνια». Τελειώνοντας με τις αναμνήσεις του ο βετεράνος του ισπανικού εμφυλίου μάς αφιρνδιάζει: «Παιδιά μου, το ωραιότερο πράγμα στη ζωή είναι το σεξ και δυστυχώς το σταμάτησα πριν από 17 χρόνια».

Οι παλιές οικογένειες της Ανδώρας έχουν έναν άγραφο νόμο. Αντί να μοιράζουν κανονικά την κληρονομιά στους απογόνους, έδιναν το μεγαλύτερο μέρος της στον αξιότερο, ώστε να μην κατακερματίζεται η γη τους. Στα καταλανικά, που είναι η επίσημη γλώσσα της χώρας, ο ευνοημένος αποκαλείται «ερέου». Γνωρίσαμε έναν 85χρονο «ερέου» στην κωμόπολη Ορντίνο. Ονομάζεται Χουάν Μονέ και παρά την ηλικία του και το οικογενειακό του αξίωμα έκοβε ξύλα για το τζάκι με αξιοθαύμαστη ταχύτητα. «Είδα πολλά να αλλάζουν

dion sectem eum eugiam dolorper augue mod dionseq uametue volorer iustrud magnim erat. Ugait la feum dit alis del eugait vent ad magnit ilis aliquis ea conulla ad dolortie min eu faccumsan ea alissi bla augait augiam venim zzrit accum iure velit dolorem at, commodignis nis ea feu feu facipsu scidunt wiscidunt utat lum et et laore vel ut iureet, commodo loreros

χαρεί ούτε μία νίκη σε επίσημο αγώνα. Μόνο μία ισοπαλία έφερε κάποτε και μάλιστα εκτός έδρας με την ΠΓΔΜ. ●

στα χρόνια μου» μας εξομολογήθηκε. «Το ηλεκτρικό μάς ήρθε το 1935, όταν τέλειωσε το φράγμα στον ποταμό Βαλίρα, και ο πρώτος ασφαλτόδρομος που συνέδεσε τα χωριά μας με την Ισπανία ολοκληρώθηκε το 1959. Τα υπόλοιπα έγιναν τόσο γρήγορα που δεν τα συγκράτησα». Τον ρωτήσαμε ποιο είναι το μυστικό που τον διατηρεί σε τόσο καλή φόρμα. «Κόκκινο κρασί, ζαμπόν σεράνο και τα ξύλα του δάσους» απάντησε.

Ο Χόρχε Παράλες είναι γιατρός στην Καλντέα, ένα φημισμένο spa στο οποίο η τρίτη ηλικία της Ανδώρας έχει μεγάλη έκπτωση καθώς το 1/3 της επιχείρησης ανήκει στην Καθολική Εκκλησία. Ο ίδιος απέδωσε τη μακροζωία των γερόντων στο υψόμετρο, στο ξηρό κλίμα, αλλά και στο γεγονός ότι οι περισσότεροι από τους άνδρες διένευσαν στα νιάτα τους χιλιόμετρα ανήφορου και κατήφορου επιδιδόμενοι στο εθνικό τους παραε-

πάγγελμα. Βρήκαμε καπνεργάτες να θερίζουν και να στοιβάζουν μεγάλα φύλλα καπνού σε πεζούλες έξω από το Ορντίνο. Ήταν όλοι τους πενήνταρπδες Πορτογάλοι. Ο Φερνάντο, ο Μανουέλ και ο Τόνιο θυμούνται τις παλιές καλές ημέρες που ο μαύρος καπνός των πούρων είχε περισσότερη ζήτηση από το ξανθό βιρτζίνια. «Μέχρι πριν από 20 χρόνια περνούσαμε τα σύνορα ανενόχλητοι. Με δέκα κιβώτια κρυμμένα στο πορτοπαγκάζ βγάσαμε 12.000 πεσέτες στην κούρσα. Τώρα πάνε αυτά, κάνει συνεχείς ελέγχους η Ιντερπόλ και δεν ξεφεύγει τίποτε από τους δορυφόρους».

Ανακαλύψαμε και άλλα πράγματα διασχίζοντας αυτό το κρατίδιο, του οποίου η έκταση είναι ίση με αυτή της Σάμου. Οπως το ότι έχει το μικρότερο κοινοβούλιο στον κόσμο, με μόλις 28 βουλευτές, παρά την επιβλητικότητα του γρανιτένιου κτιρίου του. Μάθαμε ακόμη ότι η Εθνική ανδρών στο ποδόσφαιρο δεν έχει